

Leven in de marge van de samenleving

In Nederland is het vertrouwen in anderen relatief hoog en zijn veel mensen sociaal en maatschappelijk actief. Toch zijn er ook hier mensen die relatief weinig meedoen in de maatschappij en niet veel vertrouwen in anderen en in instituties hebben. Het gaat om zo'n zes procent van de bevolking; zij leven sociaal in de marge. Maar wie zijn deze mensen die buitenspel staan?

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gebruikt voor het onderzoek naar mensen in de marge de enquête Sociale Samenhang en Welzijn (SSW). Daarin wordt gevraagd naar participatie en vertrouwen, dé pijlers van sociaal kapitaal. Participatie gaat over hoe mensen meedoen in de samenleving. Er wordt bijvoorbeeld gevraagd of zij regelmatig contact hebben met hun familie, vrienden en bureu, of ze mensen helpen buiten organisaties om of juist voor een organisatie vrijwilligerswerk doen. Ook wordt nagegaan of mensen betaald werk hebben, actief zijn in verenigingen en naar de stembus gaan. Naast participatie worden ook vragen gesteld over vertrouwen in elkaar en in instituties, zoals het leger, de politie, de pers, bedrijven en de politiek. Het CBS spreekt van 'leven in de marge' wanneer iemand zich zowel wat betreft vertrouwen als participatie in het laagst scorende kwart van de bevolking bevindt. Dit artikel zoomt in op de vraag welke bevolkingsgroepen de grootste kans hebben om tot die 6 procent te horen die in de marge leven.

Het zal niet verbazen dat onderwijsniveau en inkomen de grootste verschillen laten zien in het aandeel mensen in de marge. Mensen met alleen een diploma van het basisonderwijs be-

vinden zich met 13,5 procent het vaakst sociaal in de marge. Het minst vaak leven mensen in de marge als ze een hbo- of wo-master hebben afgerond (1,5%). Daarnaast zijn het de laagste inkomensgroepen die het vaakst in de marge leven en dit loopt af met de hoogte van het inkomen. Een deel van deze verschillen naar inkomen hangt samen met verschillen tussen de inkomensgroepen in onderwijsniveau. Mensen met een lager inkomen hebben vaker basisonderwijs of een vmbo-diploma dan mensen met hogere inkomens.

Er zijn ook andere verschillen, maar deze zijn beperkter. Zo bevinden mannen en 55-plussers zich relatief wat vaker in de marge dan vrouwen en mensen jonger dan 55 jaar. Bevolkingsgroepen die juist relatief een wat kleinere kans hebben om in de marge te leven zijn mensen die net als hun ouders in Nederland zijn geboren en ook paren met thuiswonende kinderen en thuiswonende kinderen (van 15 jaar of ouder) zelf.

Al met al hebben de mensen met basisonderwijs, een vmbo-diploma en mensen in de laagste inkomensgroepen de grootste kans om zich sociaal in de marge te bevinden. Vooral

DEMOS verschijnt 8 x per jaar en wil de kennis en meningsvorming over bevolkingsvraagstukken bevorderen.

Een abonnement op DEMOS is gratis. U kunt uw aanvraag indienen via: demos@nidi.nl of via onze site: nidi.nl/nl/demos/

Bij gehele of gedeeltelijke overname van artikelen dient men een volledige bronvermelding te gebruiken. Graag ontvangt de redactie een bewijsexemplaar. De personen op de foto's komen niet in de tekst voor en hebben geen relatie met hetgeen in de tekst wordt beschreven.

Het NIDI is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) en is geaffilieerd met de Rijksuniversiteit Groningen. Het NIDI houdt zich bezig met onderzoek naar bevolkingsvraagstukken.

colofon

DEMOS	is een uitgave van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).
Redactie	Harry van Dalen, hoofdredacteur Jasper Bosma, redacteur Peter Ekamper, (web)redacteur Nico van Nimwegen, redacteur Lin Rouvroye, redacteur Juil Spaan, redacteur Maaïke van der Vleuten, redacteur
Adres	NIDI/DEMOS Postbus 11650 2502 AR 's-Gravenhage (070) 356 52 00
Telefoon	demos@nidi.nl
E-mail	https://nidi.nl/demos
Internet	gratis
Abonnementen	Koninklijke Van der Most www.up-score.nl
Druk	
Opmaak	

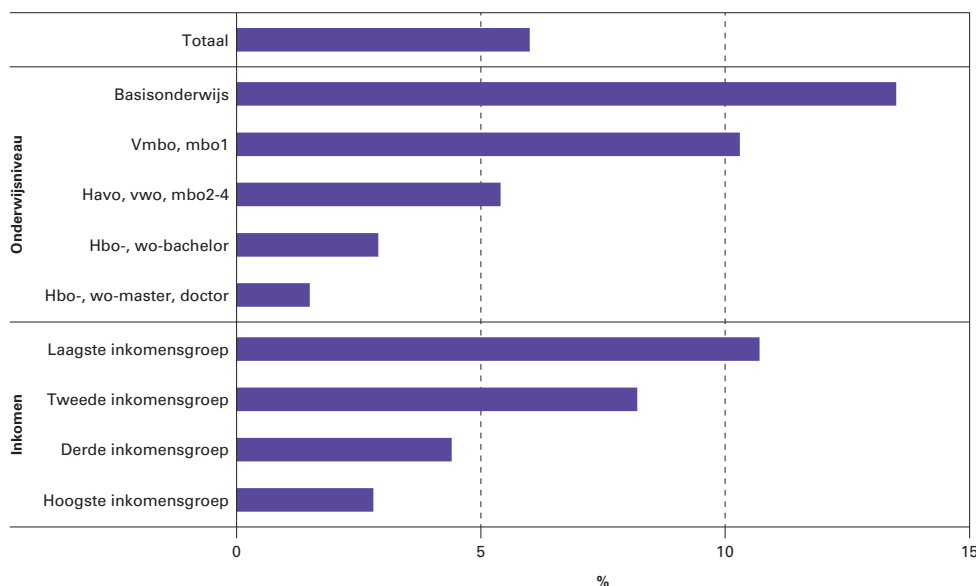
deze groepen zijn daarom belangrijk voor een beleid dat gericht is op het stimuleren van het meedoen in de samenleving en op bevorderen van vertrouwen, in elkaar én in instituties.

Moniek Coumans, Centraal Bureau voor de Statistiek, e-mail: m.coumans@cbs.nl

LITERATUUR:

- Coumans, M. en L. Janssen (2025), Leven in de marge. *Statistische Trends*, CBS online, Den Haag: CBS.

Leven in de marge naar onderwijsniveau en inkomen in Nederland, 2023

Noot: De enquête wordt elk jaar onder inwoners van Nederland van 15 jaar of ouder afgenomen. In dit artikel kijken wij naar de CBS-gegevens uit 2023. De inkomens zijn verdeeld in vier groepen van 25% van de inkomensverdeling. N=7.671.

Bron data: CBS Enquête Sociale Samenhang en Welzijn (2023).